

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

*Вашуленко Оксана,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Стратегія реформування сучасної системи початкової освіти полягає в тому, щоб дати можливість усім учням виявити свої здібності і свій творчий потенціал. З огляду на це актуальною стає проблема розвитку духовної та творчої особистості. Вирішення цього завдання можливе за умови організації творчої діяльності учнів.

Літературна творча діяльність посідає особливе місце серед проявів творчості молодших школярів. З одного боку, вона вимагає роботи таких психічних процесів, як сприймання, образне мислення, уява, мовлення, емоції, активізує почуттєву та інтелектуальну складові пізнавальної діяльності молодшого школяра. З іншого – дітям цього віку властива надзвичайна емоційність та чутливість до образних вражень, багатство уяви, невтомна допитливість, відкритість до оточуючого світу (Н. С. Лейтес, Г. О. Люблінська, Н. О. Менчинська та ін.). Це підтверджує важливість цілеспрямованого розвитку творчих здібностей молодших школярів на уроках літературного читання. Адже літературна творчість у дитячі роки – умова та засіб максимального розкриття творчих здібностей, активізації емоційно-чуттєвої сфери, пізнавальних інтересів та духовного потенціалу молодших школярів (О. В. Духнович, О. О. Потєбня, С. Ф. Русова, О. Я Савченко, В. О. Сухомлинський та ін.).

Розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках літературного читання є важливою й складною педагогічною проблемою, яка може бути успішно вирішена на основі створення оптимальних умов, урахування яких в освітньому процесі сприятиме успішній літературній

творчості молодших школярів. Аналіз психолого-педагогічних досліджень свідчить про існування різних підходів до визначення умов розвитку творчих здібностей учнів. Водночас можна констатувати, що більшість науковців акцентують увагу на важливості таких чинників: сприятливе середовище, що стимулює дітей до творчості; застосування психолого-педагогічних технологій, що забезпечують активність учнів у процесі творчої діяльності; урахування індивідуальних особливостей і можливостей дітей молодшого шкільного віку; системність роботи з розвитку творчих здібностей учнів; зміна характеру міжособистісних стосунків між учителем і учнями у напрямку їх демократизації, діалогізації; комплексна підготовка учнів до створення літературних продуктів; збагачення їхнього емоційно-чуттєвого та комунікативного досвіду; навчання учнів елементарних прийомів літературної творчості; інтеграція різних видів творчої діяльності учнів (літературної, образотворчої, театральної, музичної); практична спрямованість літературної творчості тощо [1; 2; 3; 4].

Аналіз науково-методичної літератури, спостереження за навчальним процесом дають змогу зробити висновок, що розвиток літературно-творчих здібностей молодших школярів можна значно поліпшити, якщо цей процес здійснюється поетапно і набуває цілеспрямованого педагогічного керівництва через систему завдань, розроблену з урахуванням мотиваційного, змістового і процесуального компонентів навчальної діяльності та орієнтовану на розвиток усіх складових літературно-творчих здібностей.

Дітям молодшого шкільного віку від природи властива емоційність і чутливість до образних вражень, багатство та яскравість уяви, невтомна допитливість, відкритість до оточуючого світу. Вони із задоволенням беруть участь у різних видах творчих завдань, схильні до фантазування, імпровізації. Літературно-творча діяльність вимагає роботи таких психічних процесів, як сприймання, мислення, емоції, активізує почуттєву та інтелектуальну складові пізнавальної діяльності молодшого школяра. Потяг до креативної діяльності дітей цього віку, розвиває в них дивергентне мислення (це мислення людей,

яким властивий пошук максимальної кількості варіантів вирішення проблеми), вимагає варіативних відповідей, словесної активності, експериментування з образами. Це підтверджує важливість цілеспрямованого розвитку літературно-творчих здібностей молодших школярів.

З цією метою на уроках літературного читання доцільно пропонувати учням завдання і вправи, які передбачають розвиток: уяви, уміння фантазувати; спостережливості, здатності побачити незвичайне у звичайному; здатності до висування гіпотез, оригінальних ідей; здатності до винахідництва, дослідницької діяльності; умінь аналізувати, інтегрувати та синтезувати інформацію; асоціативного й образного мислення; емоційної чутливості; допитливості; пізнавального інтересу; наполегливості та ін.

Отже, розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках літературного читання є одним із головних завдань сучасної української школи і цілеспрямованим процесом, який здійснюється у спеціально створеному освітньому середовищі, за допомогою педагогічного впливу і застосування системи завдань. Ефективність формування і розвитку творчої особистості, її індивідуальних здібностей і таланту залежить від дотримання компетентнісного, діяльнісного та особистісного підходу до організації освітнього процесу.

Ключові слова: творчість, творчі здібності, літературна творчість.

Список використаних джерел

1. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. М.: Просвещение, 1967. 92 с.
2. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах: посібник для вчителя. Київ: Освіта, 2007. 334 с.
3. Сисоєва С. О. Творчий розвиток учнів у контексті особистісно орієнтованого навчання. *Гуманітарні науки*. 2001. № 1. С. 110-118.
4. Явоненко М. В. Методика підготовки школярів до літературно-творчої діяльності. *Початкова школа*. 2005. № 5. С. 15 – 18.